

terres d'Oc; i no obstant, tampoc allà se n'ha escrit gaire, i sense conclusions gaire concretes.

Enumerem aqueixos NLL. Un antic *Camaleira* de l'Albigès apareix, un poc alterat per sigmatisme, en *Camaleira*, en un doc. de 1148, escrit per un monjo de Moissac (Brunel, *Les plus anciennes chartes en l. prov.*, p. 61; Bloch, *RLiR* III, 154). A l'Aude un mas *Camelière* en te. de Carcassona, i un *Bois du Cameliè* en el de Coudons (Sabarthès). Molts en el departament Cantal: dos villages i una muntanya *Chamalière*, en els te. de Claux, Lavastric i Vèze, amb forma antiga, *Chamalières* a. 1494, i una «forêt *Chamalières*» te. Bredon (Amé, *Di. Top.*); *Chamalières*, Haute-Loire, districte Puy-en-Velay, que ja apareix com *Camaleriae* en un doc. de c. 940 (*Hist. Lgd.* v, 180). I un altre *Chamalières* alvernès en el districte de Clarmont-Fer-rand. En fi, en domini gascó veig *Camalès* en el districte de Tarbe.

Ni un mot sobre aquests noms en els tractats de toponomàstica francesos de Longnon ni Vincent: com sempre, el País d'Oc és la Ventafocs en matèria de cultura francesa (com ja observava el mateix Stendhal). Només s'ha escrit quelcom de la *Chamalières* de la Baixa Alvèrnia: Boisson, *Revue d'Auvergne* 1910, 394; Dauzat li retreu que la seva nota etimològica és insatisfactòria en la part positiva (*RLiR* IV, 95); però ell mateix (ni allí ni en la seva mediocre *La Toponymie Française*, 1971), pp. 180, 322, no ens il·lumina més.

Alguns indicis trobem en Holder *Alic. Sprachschatz* (1, 708-727), i un d'ells almenys és valuós: «In loco cui *Camalaria* nomen inditum est» ens contenen en un episodi de la *Vita Praeiectionis* 1, 3, dels *Acta Sanctorum* (25, can. 1, p. 630); car aqueixes vides de sants són totes de molta antigor, de data certament merovingia, en bona majoria; i d'altra banda el fet de referir-se a aquest sant ens assigna certament cap a l'Alvèrnia o Nord llenguadocià, on hem trobat els més importants *Chamalières*; car aquest sant, d'altra banda, fou de gran devoció en aqueixa zona com ho mostra la repartició dels pobles que duen el seu nom: hi ha tres *Saint-Préjet* a la H-Loire (districte Briude i Le Puy), un a la Lozère; i sengles *St.-Projet* al Cantal, Lot, Tarn-et-G. i Charente.

El que hi ha de més orientador en aquestes dades és el vocalisme *-el-* recurrent en les dades antigues, i en zones on no es confonen la *e* i la *a* àtones (com en la del cat. *Camallera*): d'acord amb *Camellaria* de les mencions més antigues del nostre, aa. 1115 i 1130; *Camalaria* en l'antiquíssima hagiografia alvernesa, *Camelière* i *Cameliè* a l'Alt Llenguadoc; és veritat que també hi ha *-mal-* i ja en cites antigues, però és que en aquests contextos fonètics és on el canvi de *e* en *a* pretònica es dona més generalment i pertot: *clavaguera* > *clavaguera*, *Materó* > *Mataró*, *Catelà* > *Català*, propagant-se el timbre *a* de les síl·labes adjacents; i ajuntant-s'hi, ací, encara la trivial dissimilació *e-é* > *a-é*: *mateix* de *MET-IPSE*, *Micalet*, *Viçantet* etc.

Si aquesta *e* pretònica no es perdé entre *m* i *l* és

perquè la LL era doble en l'origen: car això és també el que prova la ll catalana quan correspon a una *-l-* (no *-lb-* ni cat. ant. *yl*) de la llengua d'oc. L'anàlisi fonètic ens condueix, doncs, a una base *CAMELLARIA*. Derivat de *CAMELLA* 'gep' o 'recipient de forma convexa' com la gamella o gaveta, i les *gamelles* o *camelles* del jou (*DECat* I, 453; III, 327; *DECH* III, 59); en el fons derivats del nom del camell, ll. *CAMELUS* o *CAMELLUS*, l'animal geperut; amb una concreció toponímica tan vistosa com el nom de *Cameles* poble dels Aspres rossellonesos, al peu d'una serra, que té dues moles seguides a la carena (com si fossin geps o gamelles), al qual hem dedicat article a part, de *Pb. R.*

Si la base amb *-LL-* doble no fou general pertot, com ho veiem en el nom de *Cameles*, és perquè ja en llatí antic coexistiren les dues variants *CAMELUS* i *CAMELLUS* (com passa quan la LL venia darrere una *Ē* llarga, cf. cast. *gamella*); i el gascó *Camalès* també sembla apuntar a una *-L-* senzilla (si no és que hi ha gués dissimilació de *-eriers* en *-elès*, *-alès*).

El nom de *Camallera* i dels *Camaliè(e)s* o *Chamalières* occitans els ve doncs de llur situació entre turons de forma arrodonida o de cim aplatat. *Camallera*, com detalla Botet és a la part més montuosa del terme de Saus, situat a la carena de la serra que parteix entre les conques del Ter i el Fluvià, i entre els dos aturaments s'hi havia format l'antic estany. El poble és al peu de la cota 95, poc més enllà de la 220 i d'algun altell de més al Sud (42° 07' × 6° 39' IGC, full 296). I tots aqueixos llocs occitans són en comarques montuoses, en part grans muntanyes, on no deixaran de donar-se formes topogràfiques semblants.

Consti, però, que tot veient aquesta base com més probable, no hem tancat els ulls a les altres a què ens podia induir la forma del nom. Sens dubte *CAM-* és una inicial de noms pre-romans, en particular celtoïdes. No sols *CAMERACUM* (*-MAR-*) > *Cambray*, el cast. *Cameros*, els inequívocs *Camalodonum* i *Camelorigi* d'inscripcions britàniques (Holder, *Whatmough, D.A.G.*, 151, p. 114). En particular el NP *CAMULUS/CAMELUS/-ALUS* es troba en massa a les Gàl·lies. El més freqüent és la variant *Camulus* (molt d'aquest, però no *-alus* en els índexs de Weisgerber, *RhG.Celt.*); important sobretot el teònim *Mars Camulus* d'una inscripció de Reims (*RGBC*, 273). I és cert que això també es troba cap al Pirineu i en terra hispànica (*Camalus* en una inscripció de Braga *CIL* II, 2447). De tota manera els NLL paleo-hispànics *Cameros* vénen en majoria de l'arrel *KAMB-*, ben establerta en cèltic; cf. la centúria *Cambarica* en inscripcions de Toledo i Salamanca (Albertos F., *Stu. Arch.*, Valladolid, xxxvii, 17, 18).

Ara bé un ètímon amb *-MB-* està descartat pels noms occitans (on *-MB-* no s'assimila). I tot el conjunt *CAMULUS* també és incompatible amb el tipus *CAMELLARIA* exigint per tots els noms que hem posat en el teler: Una base *KAMUL-* hauria donat *cambl-* amb síncope, de cap manera amb *-LL-* doble i *é*. Tampoc podem lligar-hi *Chamaloc* (poble de la Drôme) que invocava Dauzat, car aquest és *Chamaloscus*, i després *Chama-*